

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

שנה ח' ♦ אבות ג

שב"ק קרה ♦ מברכים תמוז תשפ

דברי אלוקים חיים
מרוך רבינו הגה"ק זיע"א

דברות קודש
מרוך רבינו עטר"ר שליט"א

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ודתן ואבירם בני אליאב ואון בן פלת בני ראובן, ויקמו לפני משה ואנשים מבני ישראל חמישים ומאתיים נשיאי עדה קרואי מועד אנשי שם.

והנה הפסוקים האלו בפרשה זו מוקשים מאוד להבין, ומכל מקום כתב רש"י שפרשה זו יפה נדרשת במדרש רבי תנחומא, ופירש שמה שאמר הפסוק ויקח קרח הכוונה שלקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה לעובר על הכהונה והוה שתירגם אנקלוס ואתפלג כלומר שנחלק קרח משאר העדה להחזיק במחלוקת, ועוד פירש רש"י ויקח קרח שמשך את ראשי הסנהדראות שבישראל בדברים וכמו שנאמר קח את אהרן, וכתוב קחו עמכם דברים.

והקשה האור החיים הק' שהכתוב הזכיר את קרח החולק, ולא כתב מי הוא הנחלק כלומר שעל מי חלק קרח, וגם על דברי התרגום אנקלוס שתירגם את מה שכתוב ויקח, כלומר שאתפליג וה רק תרגום של הכוונה של מילת ויקח, אבל אין זה ממש פירוש הפשוט על "ויקח" ולכן כתב האור החיים הק' שהגם שדבריהם אמת, מכל מקום יש לאלוה' מילין לדייק תבת ויקח על נכון.

וגם כתב להעיר למה יזכיר ה' זכרון הצדיקים כמו יצהר קרח לוי במעשה הזה של קרח שהו מעשה בלתי הגון, ומה צורך יש בדבר ומביא את מאמר חז"ל שיעקב התפלל על עצמו שלא יזכר שמו במעשה הזה, ומשמע שהיה צריך כן להזכר, אלא שהתפלל על עצמו שלא יזכר, וכתב שמתפלל גם על אותם שכן הזכיר הכתוב.

וגם הקשה מה הכוונה באומרו "ודתן ואבירם" שאם הכוונה שגם הם חלקו עצמם היה לו לומר ויקחו קרח וגו' ודתן ואבירם, ואם

הכוונה שקרח לקח אותם היה לו לומר ויקח קרח את דתן ואבירם, ועוד הקשה כמה דיוקים בפסוק, ולכן פירש האור החיים הק' שהכתוב בא להודיע היסוד של המחלוקת הזה, שמנין עלה על דעת קרח לחלוק על משה שהוא נביא נאמן וצדקו נבואתו, וקרח חכם גדול היה ואיך עשה כזאת, ולזה בא הכתוב לומר הטעמים שלקח קרח לריב, בראשונה שהוא "בן יצהר" שהוא גדול משני האחים הבאים אחריו ומה שאמר "בן קהת" לומר שהוא המעולה שבבני לוי שהיו נושאים את הקודש הקדשים, וקרח היה מנושאי הארון. ומה שאמר הפסוק "בן לוי" לומר שהוא השבט המעולה מכל ישראל, וגם בענפי קהת הוא במדרגה ראשונה לשני האחים הבאים אחריו שהם חברון ועזיאל, ומה שאמר דתן ואבירם הכוונה בזה שגם אותם לקח קרח, כדי לערער גם מכוחם שהם גדולי שבט ראובן הבכור ליעקב, ובאמצעות זה החשיבו עצמם ולכן "ויקמו לפני משה" פירוש קימה ומעלה להיות בהשוואה עם משה, דהיינו קרח ודתן ואבירם שיהיה כוחם כמשה, ואף שכתוב ואנשים מבני ישראל וגו' ואף שלא באו לגדר הזה להיות קימה לפני משה, מ"מ הם נקלהו להחזיק דברי קרח ועדתו.

ועוד הוסיף האוה"ח הק' להאיר באור התורה וכתב כמה גרגרים מסתרי תורה, ונביא כאן בקיצור מדבריו הק', שיש ענפי הקדושה אשר סידרם השם יתברך וחקק בתורה ביד משה עבדו, וכל המחליף סדר מסדרו, הנה הוא עוקר הענף ההוא ועושה אותו רע, כי יסתלק ממנו כוח המקדש אותו, וגם הענף שנפגם קדושתו יהפך לרעה רח"ל.

המשך בעמ' ב

ויקומו לפני משה (טז, ב)

כתב בתרגום יונתן בן עוזיאל: "ויקומו לפני משה-וקמו בחוצפא". ומפרשים: יש הלכה שהרואה תלמיד חכם או מי שאינו רבו המובהק צריך לעמוד מפניו לכבודו רק לפניו שזה בתוך ד' אמות של החכם, אבל כשרואה את רבו המובהק או את גדול הדור שדינו כרבו המובהק צריך לעמוד מלא עיניו - דהיינו ממרחק שהוא רואה אותו, ואפי' אינו קרוב אליו, קרח ועדתו רצו להראות שמה הוא לא גדול הדור אלא הוא שווה להם, לכן עמדו רק "לפני משה" שזה היה בתוך ד' אמותיו ולא מלא עיניהם.

עוד מפרשים: כשהם ידעו שמה היה צריך להגיע למקום בו הם נמצאים, והם בחוצפתם לא רצו לעמוד לכבודו, אזי הם קמו עוד לפני שמה הגיע למקום כדי שמה יחשוב שהם עומדים מסיבה אחרת ולא לכבודו. ולכן כתוב "ויקומו לפני משה" דהיינו לפני שמה הגיע בכדי שלא יצטרכו לעמוד בפניו.

וישלח משה לקרוא לדתן ולאבירם (במדבר טז, יב). "מכאן שאין מחזיקין במחלוקת, שהיה משה מחזר אחריהם להשלימם בדברי שלום" (רש"י). ומקשים מדוע אכן לא עלה בידו לעשות שלום עמם? ומבאר הרה"ק רבי בונים מפרשיסחא זי"ע משום שלא הלך אליהם, אלא שלח לקרוא להם שיבואו אליו.

וישלח משה לקרוא לדתן ואבירם וגו', ופרש"י מכאן שאין מחזיקין במחלוקת, שהיה משה מחזר אחריהם להשלימם בדברי שלום. ומקשים - דהרי במסכת סנהדרין (ק"י). נפקא ליה מדכתיב (להלן כ"ה) ויקם משה וילך אל דתן ואבירם. אמר ריש לקיש מכאן שאין מחזיקין במחלוקת.

ותירץ מרנא הגאון בעל חתם סופר זצ"ל (ספר "חתם סופר" עה"ת עה"פ (ט"ז, י"ב) דהנה לכאורה יקשה, דהא קרא דידן קדים, ועוד - וכי זה בלבד שלא החזיק במחלוקת, והלא אף הלך אליהם בעצמו לפתוח בשלום. אלא אפשר לומר דהאי 'אין מחזיקין במחלוקת', ר"ל, דאין הולכין בתר חזקה במחלוקת, אף על פי שכבר ניסה לעשות שלום ג' פעמים. פעם א' כתוב (שמות ב', י"ד) - אכן נודע הדבר. פעם ב' כתוב (שמות ה', כ"א), ירא ה' עליכם וישפוט. פעם ג' מחזר בפרשתינו בהרחבה ולא עלתה [בידו], עם כל זה בל יעשה את עצמו כמתיאש, וינסה כוחו עוד הפעם, וה' יברך את עמו בשלום עכ"ל"ק.

מובא במשנה אבות איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים, זו מחלוקת הלל ושמיא

ולכאורה צ"ע מדוע הלל ושמיא לא עברו במחלוקתם על איסור "מחזיק במחלוקת". ובביאור הדברים כתב בספר "מאור התורה" על פי דברי בעל השאילתות, שמהות איסור מחלוקת בזה שמביאה לידי שנאה. ועל פי זה ביאר, שהאיסור "לעשות" ו"להחזיק" במחלוקת הוא רק כשזה בדרך קטטה, שאז הדבר יכול להביא לידי איסור שנאה [כמבואר בשאילתות]. אבל במקום שיש ויכוח ללא שנאה, אלא אדרבה, חיבה ורעות נוהגת ביניהם, בזה אין איסור מחלוקת. וכמו שביאר רבי יונתן אייבשיץ בספרו יערות דבש, שהדרך לדעת אם המחלוקת היא "לשם שמים" היא "אם זולת הדבר שחלקו בו ומתנגדים זה לזה הם אוהבים גמורים בלב ונפש, אות היא שמחלוקתם לשם שמים, אבל אם אויבים הם ונוטרים שנאה זה לזה על ידי המחלוקת, זהו שלא לשם שמים."

והנה כשברא ה' את האדם בוראו בנטע שבו כלולים כל ענפי הקדושה, וכשחטא אדם הראשון נפגם כל הנשמות שהיו תלויים בו, עד שבא אברהם אבינו שבאמצעות העשר נסיונות נתלבן והפסולת יצאה בישמעאל ויצתה נשמת יצחק ונתלבנה בעקידה ונתברר הפסולת בעשוי, ויצתה נשמת יעקב שהיה בלא פסולת כאדם הראשון קודם החטא, נמצא שהאילן הק' הוא יעקב ויצאו ממנו י"ב ענפים, ואחד מהם הוא לוי, ויצא ממנו שלשה ענפים שהם גרשון, קהת, ומררי ומקתה יצא ארבעה ענפים שהם עמרם יצרה חברון ועזיאל וקרח היה בן יצרה.

והנה קרח בא להחליף ענפי הקדושה ולהיפך הכהונה ממקומה, ואז נפגמו ענפי הקדושה שבשורש נשמתו, והתחיל הפגם מקרח שנפגם ענפו, וגם ענפו של יצרה אבינו נפגם וגם ענף של קהת נהפך לרעה, וגרם עד, שגם שורש הענף הראשון שיצא מיעקב שהוא השורש הראשון של קרח, דהיינו לוי גם כן נפגם, ועשתה השורש שנפגם נקמה בקורח ללוותו לגיהנום.

אבל השורש של יעקב אם נפגם גם כן לא נודע ויש מחלוקת בגמרא אם לקרח יש לו עולם הבא, זה תלוי אם גם שורש יעקב נפגם ונמק, והנה ברש"י כתב שמה שלא הזכיר הפסוק בן יעקב, הוא משום שביקש יעקב רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלוקתם, והוא מובא בגמרא (סנהדרין קט) וכתב האור החיים הק' שה' עשה נחת רוח ליעקב משום שהתפלל, ולכן יש לקורח חלק לעולם הבא, זה היתה תפילתו של יעקב שלא יגיע משום שהתפלל, ולכן יש לקרח חלק לעולם הבא, זה היתה תפילתו של יעקב שלא יגיע כח החטא עד עיקר השורש שביעקב ולא ינתק חבל הכסף מעיקרו ויש תקוה לאחריתם.

והוא מאמר התנא שם הגמרא שאמר שעליהם אמר הכתוב (שמואל א, ב) מוריד שאול ויעל שנתכוון לומר, שעל עדת קרח הכתוב מדבר, ולזה אמר ויעל פירוש שכבר העלה אותם ה' קודם שהורידם שהרי קדמה תפילת יעקב לירידתם לשאול ומאז נכתבו הם בספר העליה ע"כ.

וכעת נביא לפרש ענין שהחכר ברש"י והיא ממדרש תנחומא (רש"י כתב שפרשה זו יפה נדרשת בו) דאיתא שם שאמר קורח למשה טלית שכולה תכלת מה היא, שיהא פטורה מן ציצית, אמר ליה משה שהיא חייבת בציצית, א"ל קרח אם טלית שכולה תכלת אינה פוטרת עצמה ואיך ארבע חוטין פוטר אותה, ועוד הקשה קרח בית מלא ספרים מהו שתהא פטורה מן המזחה, א"ל משה שהיא חייבת במזחה, א"ל קרח כל התורה כולה אינה פוטרת את הבית ושתי פרשיות שבמזחה כן פוטרת את הבית, ולכן א"ל קרח שדברים האלו לא נצטוו עליהם וכו' הה"ד ויקח קרח ע"כ.

והנה קשה על ענין זה מה הקשה קרח מציצית ומזחה, והרי במצות האלו הטעם פשוט, שהרי מצוות האלו הם לזכור ע"י בהשם יתברך וכדכתיב וראיתם חזרתם את מצות, וכן במזחה בפתח גם כן הוא לזכור על ידה בכל צאתו ובואו בה' וכן במזחה בפתח גם כן הוא לזכור על ידה בכל צאתו ובואו בה' ובאדנותו וביראתו ואהבתו ית"ש, ולפי זה ראוי הוא שיהיו דבר שאין בו שום תשמיש וצורך אחר שאם יהיו לשום צורך אחר אין מינכר שהם לזיכרון, משא"כ כשהן דבר וצורך אחר שאם יהיו לשום צורך אחר אין מינכר שהן לזיכרון, משא"כ כשהן דבר מיוחד רק בשבי זה הזכרון אז מינכר תמיד לכל שהן בשביל הזכרון, ולקרח היה לו להקשות למשה מהרבה חוקים שבתורה שעל פי השכל האנושי הם מוקשים שאין אדם מבין בהם הטעם שבדבר.

ועתה נבוא לתרץ מה שכ' בזה בהקדמה לספר ארך אפיים (מהרה"ג ר' אברהם יעלין זצ"ל מק"ק ווענגראב) אחרי שהביא מה שנודע ומפורסם בספרים הק' ממעלת קרח, שהיה אדם גדול בתורה וחכמה וצדקות ורוה"ק, שהרי היה מנושאי הארון, וחז"ל אמרו עליו שפיקח היה ורק שעינו הטעתו, ובכתבי הארי"זל איתא שס"ת של צדי"ק כתמ"ר יפ"ח הוא קרח, ואם כן קשה מאין בא לו לאדם כזה שיתפס במידות אלו שהם גאוה וכעס ומחלוקת ולעשות פרצה בישראל, אלא שהיה בדעת קרח שחכם גדול כמוהו אין צריך לתלות חוט אחד של תכלת בטלית שכולה תכלת וגם אין צריך לקבוע מזחה אצל הבית שהוא מלא ספרים, שכל ענין הציצית והמזחה הוא אך ורק לזכור על ידן את מצות השם יתברך ויראתו ואהבתו וכמ"ש הרמב"ן בפירושו על התורה, ולכן אין עליו חיוב לעשות זכרון בפרטיות ודי לו שהטלית הוא כולו תכלת שהבית מלא ספרים בכדי שיזכור את מצוות התורה, אבל משה רבינו אמר לו שאף טלית שהוא כולה תכלת חייבת בציצית וכן בית שהוא מלא ספרים חייבת במזחה, כי אע"פ שהוא בעל מוח גדול וחכם ולמדן גדול, מ"מ לא

ירגיש כל כך בזכרונו תמיד ענין זה רק ההכרח לזה לעשות לאות ולסימן דבר פרטי שלא יהיה בו שום צורך אחר, אלא רק יהיה זה מיוחד תמיד לסימן ולזכרון להזכיר ענינים האלו, אבל אצל קרח לא נתקבל אצלו סברא זו כי הוא אמר שאין לו צורך לזה רק שהוא יזכור זה מתוך הכלל, וכן המשיך קרח את הר"ן אנשים שגם הם היו חכמים וגדולים וראשי סנהדראות לזה הסברא, והם גם כן נתעטפו הטליתות שכולן תכלת.

והנה חז"ל אמרו ב' ענינים אלו מתכלת ומזחה, אבל הוא הדין על כל המצות הבאים לחזק את הזכרון, ולעורר הנפש ליראת ה' ולתיקון המידות וכן להתבונן בהבלות העולם הזה ושפלות האדם, וכן לקבוע זמן בכל יום ויום על ישוב הדעת להתבונן על מצבו בעבודת ה' ולעורר עצמו בדברי מוסר ותיקון המידות, והיה דעתו של קרח שאין הוא צריך לזה, מכיון שבגדל חכמתו ועוצם זכרונו על ידי שהוא עוסק בתורה יזכור מזה בכל פרט ופרט, אבל האמת הזה הוא דאי כדעת משה וכמו שקיבל מפי ה' יתברך שאף חכם גדול בהשקפתו על הכלל לא יזכור היטב את הפרט ויש הכרח בעבודה פרטיות, ולכן בשביל זה שקרח עמד על דעתו והוא באמת נכשל בכל זה, שלא תיקן המידות ובה לגאוה וכעס ומחלוקת עם משה רבנו עכ"ל.

ולסיים נביא דברי סיכום בדבר מחלוקת קרח מספר הק' דברי יואל אחרי שהביא את דברי הארי"זל שקרח ראה שברוה"ק האמת שכן יהיה לעתיד שהוא יהיה הכהן הגדול, אלא שאכל קרח פגה שטעה וחשב שיהיה תיקון השלם מיד, ולכן מגיע הכהונה אליו אבל אז בדור המדבר אף שהיו נשמות גדולות דור דעה מכל מקום לפי שנכשלו בחטא העגל ומרגלים, ובמחלוקת של קרח לא היה רוח התורה בשלימות, ועל כן לא זכו שיהיה תיקון השלם מיד ביניהם, זה היתה טעותו של קרח, שלא הגיד שאי אפשר שתהיה הגדולה ועולם התיקון כי אם ע"י שלימות כח התורה, משא"כ לעתיד לבוא אף שכח התורה מתמעט והולך מדור דור, מ"מ גם מעט כוח התורה חשוב אז לפני הקב"ה ויזכו ישראל לגאולה השלימה, ולכן נמצאו שהיו ג' כיתות חלוקות בדבר. מחלוקת זו שהיינו משה רבינו ע"ה והעומדים בשיטתו שהיה שיטתם ברורה וכולו אמת ואף שהשיג משה רבינו ע"ה גם כן שלעתידי יהיה קרח הכהן הגדול, אבל באותה שעה לא היו ישראל ראויים שיהיה התיקון השלם מיד ולכן מגיע הכהונה לאהרן.

והכת השנייה של קרח אף שרצה להשיג האמת, אבל טעה וחשב להקדים הגאולה השלימה ועולם התיקון, ועוד פיתה כת השלישית שהם כת דתן ואבירם שלא רצו רק מחלוקת ולא כווננו ברצונם אפילו נדנדו של אמת, ולכן איתא בגמרא (ב"ב עג) שבלועי קרח אמרו "משה אמת ותורתו אמת" שהאמת הוא עם משה רבינו שצריך להיות כח התורה בשלימות, חולת זה אי אפשר שיהיה עולם התיקון, ובלועי קרח לא אמרו שאנו הם הבדאים מפני שהם מכת הב' של קרח שהוא רק טעה בדמיונו ולא היה בכלל הבדאין, ורק הכת השלישית של דתן ואבירם ועליהם הם אמרו בלשון "והם בדאין" שחברי הכת של דתן ואבירם שהם דיברו דברים שלא היה בהם שום צד אמת, ולכן הם נקראים בדאים דהיינו שקרנים ועולין הדברים שטעותו של קרח היה במה שרצה להקדים את עולם התיקון קודם זמנו נגד רצון ה' ב"ה, וע"כ אמרו במדרש על הפסוק ויקח קרח שלקח מקח רע לעצמו, דדבר זה לעשות פעולות להקדים הגאולה לפני זמנו, הוא מקח רע משום שהוא תלוי ביד הבורא עולם לבדו, ולא נמסר ביד אחר זולתו עכ"ל, ומסיים הרה"ק הדברי יואל זי"ע בברכת הקודש "השם יתברך יעזור שנזכה לברכת ה' עה לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום ונזכה להיות דבוק בדרכי התורה בקדושה ובטהרה, ובמהרה נזכה לראות בישועת כל ישראל ושמתן ובהתרוממות קרן התורה וישראל ובהגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

והנה לנו נשאר להתחזק בעז בדרכי התורה ויראה ולהתרחק מן המחלוקת בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו ולהתחזק באהבת ישראל ולתקן המידות הרעות שיש לכל אחד ואחד ובדרך שכותב הרמב"ם בהלכות דעות ויש ללמוד בדבריו הק' וכן טוב ללמוד ספר אורחות צדיקים שמוסד על זה איך ליקח את מידות הרעות לעבודת השם וזכות שנתחזק באלו הדברים נזכה בעז"ה לתקן את המידות הרעות שבנו ולעורר את המידות הטובות שבנו לעבודתו יתברך, עד שנזכה לימות המשיח שבאותו הזמן לא יהיה רעב ומלחמה ולא קנאה ותחרות משום שהטובה תהיה מושפעת הרבה ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד, ויהי רצון שנזכה לזה בקרוב בימינו מתוך רחמים וחסדים מגולים אמן.

כְּנִינֵי חַיִּים

ואנשים מבני ישראל חמשים ומאתים (טז, ב)

הרי לא פלא שבנ"י היו יכולים לטעות שהרי עם קרח היו גם 250 ראשי סנהדרין, ויש אומרים שהיה ביניהם גם נחשון בן עמינדב, אחרי שהיו ביניהם אנשים גדולים וצדיקים ואפ"ל שהרי דתן ואבירם, כולם ידעו שרשעים הם, ואם הם בצד זה, היו כולם צריכים לדעת שצד זה איננו טוב ונכון.

רבינו ז"ל ע"ב' אור אביגדור

ואת הקדוש והקריב אליו ואת אשר יבחר בו יקריב אליו (טז-ה) יש לדייק לשון הכתוב שבתחילה אמר 'והקריב' - לשון עבר ובסיפא אמר 'יקריב' לשון עתיד, והיה לו לומר בשניהם לשון אחד. ואפשר לומר בדרך רמז על פי מש"כ (מלאכי ג, ח) ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלקים לאשר לא עבדו, שישנם ב' מיני מדריגות של צדיקים, וע"ז רמז ואת הקדוש והקריב אליו, הוא הצדיק שמתקרב מעצמו אל השי"ת ואת אשר יבחר בו יקריב אליו הוא הצדיק שהקב"ה מקרב אותו אליו.

חוקי חיים

בוקר ויודע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו כו' (טז, ה).

כי משה רבינו עליו השלום רצה דווקא לעשות להם טובה שישארו חיים לכן אמר שימתינו עד אור הבוקר שאז הרחמים גוברים וחסד אל מתגלה, וכשהחסד גובר אז אף על פי שהאדם חייב אף על פי כן הקדוש ברוך הוא מרחם עליו בהיות שמרחם על מעשה ידיו שהם ברואיו לבלתי השחיתם. או מחמת שהקדוש ברוך הוא רואה זכות הצדיק שבדור ובזכותו מרחם על הדור ומכפר להם הכל. לכך אמר להם בוקר שהחסד גובר ויודע ה' אשר לו פירוש שהשם יתברך ירחם עליכם בשביל שאתם שלו ופועל ידיו. או ואת הקדוש והקריב אליו שיקריב אליו זכות הצדיק הקדוש ויגן עליכם למחול לכם וק"ל. *נועם אלימלך*

רב לכם בני לוי (טז, ז).

דהנה מצינו מבריאות העולם היה כוונת הבריא שאי אפשר לעולם בלא מנהיג הדור. ועל פי האמת נקרא הצדיק הזה יסוד עולם שכל השפעות הולכים לתוכו ומתוכו נמשך לכל העולם, והנה מצינו בששת ימי בראשית נבחר יום השביעי שהוא יום השבת והוא היסוד לכל הששת ימים, כמ"ש בזה"ק אלא הכי תאנא כל ברכאין דלעילא ותתא ביומא שביעאי תליין. והנה מה נשתנה יום השביעי מששת הימים, אלא שרצון הבורא היה שכל ששת הימים יהיו יונקים מיום השביעי שהוא היסוד ומשפיע לכל העולמות, והנה תלמידי חכמים נקראים שבת ובזוהר שקראו לרשב"י שבת שהוא היה בדור והיסוד להשפעת התורה ויראה וגם בני חיי ומזוני כידוע... ונחזור לענין של קרח שזה היה הטעות שלו כי כל העדה כולם קדושים, כולם קבלו התורה מסיני ואינם צריכים לרב ומנהיג. ח"ש להם משה רב לכם בני לוי, בדווקא אתם צריכים לרב אף אם כולכם קדושים.

תפארת שלמה

ולא יהיה כקרח וכעדתו (יז, ה)

אמרו חז"ל (אבות פ"ה, מ"ב) כל מחלוקת שהיא לשם שמים, סופה להתקיים, ושאינה לשם שמים אין סופה להתקיים. וטעם הדבר הוא כי המחזיק במחלוקת שאינה לשם שמים, - יבוא יום שיתחרט על זה, ויתבונן שדיבר לשון הרע, וישוב בתשובה ויפייס את חבריו, ולכן אין סופה להתקיים.

משא"כ מי שעושה מחלוקת ואומר שהוא לשם שמים, אדם זה ישאר לעולם במחלוקת, ולא יפייס את חבריו, כי הרי אומר הוא שזה לשם שמים, ולכן סופה להתקיים.

רבינו בעל שומר אמונים ז"ל ע

ויהי בהקהל העדה על משה (יז, ז).

הר"ת של ב'הקהל העדה אתון ה"ב, ויהי לשון צער, צער גדול הוא אם בשעת **בהקהל העדה על משה** כשבאים אל הצדיק עיקר מבוקשם הוא "הב הב" מדברים ומבקשים רק על עניני פרנסה, כי עיקר הנסיעה צריכה להיות עבור ענינים רוחניים.

ישועות משה

עובדות חיים

ואנשים מבני ישראל חמשים ומאתים (טז, ב)

איך נהרו חמישים ומאתים איש אחרי קורח? סיפר ר' יוסף יצחק ג'ייקובסון סיפור שיכול להשליך אור איך הולכים שולל אחרי טעויות. כמו בכל שנה, ניגשו האינדיאנים אל הצ'יף ושאלוהו: "צ'יף, האם החורף יהיה קר?" עונה להם הצ'יף בבטחון: "תחטבו עצים, יהיה חורף קר". אחרי חודשיים החורף לא מגיע והאינדיאנים קצת מתעייפים מחטיבת העצים. הם מחליטים לגשת שוב אל הצ'יף ושוב שואלים: "צ'יף, אתה משוכנע שיהיה קר?" הצ'יף, מצידו, פורש לפינה צדדית, מתקשר לשירותי החיזוי ותוהה באוזניהם: "תגידו, יהיה חורף קר?" מן העבר השני עונים לו בשירות החיזוי: "יהיה חורף קר מאוד". "חורף קר מאוד יהיה", אומר הצ'יף באוזני נתיניו, "חטבו עצים במרץ!". עוברים עוד חודשיים, והחורף פשוט לא מגיע. השמש עדיין זורחת והאינדיאנים כבר ממש עייפים מחטיבת העצים. הם ניגשים שוב אל הצ'יף, ממש עצבניים, ושואלים: "צ'יף, האם אתה בטוח שהחורף יהיה קר?" הצ'יף, שכבר לא כל כך בטוח מה קורה כאן, מוודא שאיש לא מבחין, מתקשר שוב אל שירותי החיזוי ושואל "אתם בטוחים שיהיה חורף קר?". "בוודאי", עונים לו שם. "איך אתם יודעים?", הוא שואל. "נו, זה ברור", עונים לו, "תסתכל החוצה ותראה איך האינדיאנים חוטבים עצים במרץ". ככה זה כשנהררים אחרי העדר ולא אחרי עיני העדה.

קורח וכל עדתו (טז, ו)

מסופר על הרה"ק בעל הישמח משה ז"ל ע שהתבטא פעם שהוא עדיין זוכר את מעמד יציאת מצרים... ואת דמות הנוגש שהיה ממונה עליו שם, עד כדי כך שאף אם יראה אותו היום בין אלפי גוים, יכיר אותו. כן העיד ואמר שהוא זוכר גם היכן היו מונחים כל כלי המטבח בביתו שבמצרים. כששמע זאת נכדו הרה"ק בעל הייטב לב מסיגעט ז"ל ע, שאל אותו אם הוא זוכר גם את מחלוקת קרח ועדתו. השיבו הישמח משה: "כן, הנני זוכר זאת בבהירות רבה". שאל אותו הייטב לב: "כאיזה צד נקטת בעת המחלוקת?". ענה לו זקנו: "בשעתו לא רציתי להתערב במחלוקת זו, וכדברי אשת און בן פלת (סנהדרין קט, ב) מאי נפקא לך מינה, אי מר רבה אנת תלמידא ואי מר רבה אנת תלמידא". שאל אותו נכדו הייטב לב ביראת כבוד: "היתכן כזאת? שומעים שחולקים על משה רבינו ועומדים מן הצד?" השיבו הישמח משה: "בני, הנך עדיין צעיר לימים ואיני יכול לבאר לך זאת. כשתגדל ויעזור לך הקב"ה, תשכיל להבין דבר זה". וסיפרו חסידים, שלאחמ"כ הוסיף הייטב לב, שמכיוון שזקינו לא התערב לטובת משה רבינו - אף שהיו בזה עניינים גבוהים שלא היה יכול לבארם - נענש, שלכל צאצאיו הייתה מחלוקת בעירם. והוסיף הרה"ק בעל הייטב לב: "אפילו אם הייתי מתגורר ביער, היו עצי היער מתקוטטים ורבים איתי"

ולא יהיה כקרח וכעדתו (יז, ה)

סיפר הגאון רבי אברהם דוב אוירבך בנו של הגאון רבי שלמה זלמן אוירבך זצ"ל וחתן הגאון רבי אשר זאב ווערנער, גאב"ד טבריה ת"ו, שבעת שמחת נישואיו הזמינו המחוטנים מנות דגים בעבור משתתפי הנישואין כמנהג אותם הימים, אך דא עקא שהתקלקלו הדגים ולא היו ראויים לאכילה ואף ריחם הבאיש ונדף מהם ריח רע למרחוק. תיכף ומיד חמק אבי החתן אל בעל האולם, ואמר לו, הנה נדברתי עם המחוטן לשלם את הוצאות הנישואין מחצה במחצה, אך כעת חוששני שמא יבוא אליך המחוטן בטענות שאינו משלם לך את חלקו על הוצאות הסעודה, כיוון שהגשת לפני המסובים דגים שאינם ראויים למאכל אדם, ותתלקח אש המחלוקת, על כן אבקשך להחריש, ואני אשלים לך אף את חציו. ויהי אך שמע בעל האולם את דבריו החל לשחוק, באמרו, לפני רגעים ספורים עמד מחותנך ואותם דברים ממש יצאו מפיו

הליכות חיים

הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מ"צ בק"ק קראלי ומרבני רחובות

הגשת מזון למחלל שבת

שאלה: האם מותר להגיש בשבת אוכל למחלל שבת.

תשובת הגאון רבי יקותיאל ליברמן שליט"א בספרי גם אני אודך: פסק בשו"ע (שכה, א): מותר לזמן אינו יהודי בשבת, ומותר ליתן מזונות לפניו בחצר לאכלו, ובמג"א (סק"א) שו"ע"ה (סעיף א) ומשנ"ב (סק"ב) בשם התוס' (שבת יט. ד"ה נותניו), דאף דאסור לטרוח בשבת בשביל מי שאין מזונותיו עליו (כבסימן שכד), אינו יהודי חשוב מזונותיו עליו לענין שמותר לטרוח בשבילו, משום דמפרנסין עניי אינם יהודים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום. ומסתמת הפוסקים נראה, דכיון שהתירו מפני דרכי שלום מותר אף להגיש להם.

מיהו בב"י (ריש סימן שכה) הביא מהר"ן בשם הראב"ד ש"מחמיר בדבר לאסור כל היכא דמצי לאישתמוטי, והא דקיי"ל מזמנין את א"י בשבת, לא דספינן ליה אנו, אלא דמחוינן ליה ושקיל איהו לנפשיה. אי נמי דספינן לדידן ואכל איהו בהדן" עכ"ל. ומפורש בדבריו, דאין לספות לפניו האוכל, אלא מחוינן ליה ולוקח בעצמו. ובערוך השלחן (שכה, א) כתב כדעת הפוסקים הנ"ל, דהתירו מפני דרכי שלום, וכתב על זה בסוגריים "ער"ן פ"ז גבי נותנין מזונות מ"ש בשם הראב"ד וצ"ע". ועיין כף החיים (סק"ה) שכתב בשם עולת שבת (סק"ב), דנראה להחמיר כדברי הראב"ד היכא דאפשר.

ולדינא, אם אפשר להשתמט מליתן מזונות לפני אינו יהודי, ודאי עדיף טפי, אבל באי אפשר יש להתיר, היות והפוסקים לא הביאו את דברי הראב"ד לדינא. וגם העולת שבת שנטה להחמיר להראב"ד, כתב זאת רק היכא דאפשר.

ומעתה לענין מחלל שבת נראה לכאורה, דתלוי בהתנהגותו אם מחלל שבת בפרהסיא שדינו כעכו"ם, או לתיאבון שבזה מצינו שהקילו הפוסקים בהרבה דברים. דאם דינו כעכו"ם אין ראוי לטרוח בשבילו וכדין נכרי דבדאפשר ראוי להחמיר, אבל אם מחלל שבת מפני שנשבה וכיוצ"ב, יש להקל אף כשיכול לאשתמוטי.

סגולות החיים

הסגולה הנפלאה

של המגיד הק' מקאזניץ זיע"א לעצירת המגיפה והרעב בעירו

ופדונו מן חדש תפדה בערךך כסף חמשת שקלים בשקל הקדש עשרים גרה הוא (יח, טז).

אחת כ"ד מתנות כהונה, שאנו זוכים לקיים בזמנינו היא המצוה הנדירה של "פדיון הבן".

טעם נפלא לנתינת המעות לכהן, נתן הרה"ק רבי לוי יצחק גרינוולד אב"ד צעהלים זצ"ל בספרו מגדלות מרקחים (בסו"ס ליקוטים) עפ"י דאיתא בשם הרה"ק המגיד מקאזניץ זצ"ל, שפעם אחת היתה מגיפה בעירו ר"ל, וגם היה יוקר ודוחק גדול, ובידם אין פרוטה לפרטה כי אָפס כסף,

ונאספו אליו כל בני עירו להתפלל על שני דברים אלו, ואמר המגיד הק' שהנה אמרו ז"ל (תענית ח): שאי אפשר להתפלל על שני דברים כאחד "אתרתי לא מצלינן", והעצה היעוצה לבקש רחמים על הרעב ובמילא ניושע על המיתה משום דכי יהיב רחמנא שובעא לחיי הוא דיהיב - דאין הקב"ה נותן פרנסה אלא לאנשים חיים.

הוסיף המגיד הק' ואמר: הקב"ה ברא את עולמו עם התורה שיש בה כ"ב אותיות, ולקח הקב"ה אות אחת מהכ"ב אותיות והיא אות עי"ן ונתנו במתנה לצדיקים, והצדיקים כשהם רואים שמתעוררים דינים על ישראל, ושולטים ח"ו ג' אותיות מ.ו.ת. בעולם, אזי לוקחים הם את האות עי"ן ונותנים בין הג' אותיות האלה ונעשה צירוף של תיבת מ.ע.ו.ת., וזהו מרומז בפסוק (תהלים לג, יח) "הנה עין ה' אל יראוי למיחלים לחסדו להציל ממו"ת נפשם ולחיותם ברעב" ונושעים בכפליים עכ"ל.

ועל פי זה י"ל, הנה הילד בתוך ל" יום, הוא נפל ועדיין אינו בחזקת בר קיימא והיא בחזקת מת, על כן כשיוצא מחשש נפל לחזקת בר קיימא הו"ל כניצול ממות, לכך נותנים מעות לכהן לרמז דהשי"ת יתן ע' בתוך האותיות מו"ת שהיה עד עתה, ויעשה צירוף של תיבת מעו"ת, שהכהן ישפיע לו גשמיות עכ"ל הנפלאים.

צמזמת עייתיק

חודש תמוז

צירוף שם הוי"ה לחודש תמוז: הוה"י, השם היוצא מסופי-תבות "זה איננו שוה לי" (מגלת אסתר), פסוק המבטא שנאת חנם, נגע חרבן ביהמ"ק השני

(יומא ט:)

דורשי-רשומות היו אומרים: תמו"ז, ראשי-תבות 'זמני' תשובה 'ממששים' ובאים, הימים מתקצרים והלילות מתארכים, וכך חשים הכל שהזמן קרב ובא יותר לימים הנוראים (מהיום עוד מאה ימים - יוהכ"פ), ולכן גם זרזיזים 'מקדימים' ועושים 'תשובה'.

רי"מ מקוזניץ אמר, בשם ה"בית אהרן" מקרלין: "כשאני נזכר שראש השנה ממשמש ובא, נהפכים מעי בקרב"י

(פרסם של צדיקים, קוזניץ עמ' יט)

ויהי החודש הזה סוף וקץ לכל צרותינו. נדרש לדרכי על חדשי תמוז ואב וכו'. שכן הכוונה בימי בין המצרים (פרע"ח שער כ"ג) שתהפך "הצרה" ל"רצה", והיינו סוף וקץ לכל "צרותינו".

הילולא דיעדיקיא

הרה"ק רבי שמואל שמריהו זיע"ע

אבד"ק אוסטורבצא

בעמ"ס 'זכרון שמואל'
כ"ט סיון תר"ז

הרה"ק רבי שמואל שמריהו זיע"ע נולד בשנת תקי"ח.

רבינו היה מצאצאי ה'בית שמואל' והרמ"א זיע"ע. היה לתלמיד מובהק של המגיד הק' מקאזניץ, הרבי מלובלין והיהודי הקדוש מפרשיסחא ולאחר הסתלקותם הסתופף בצל כ"ק הרה"צ ר' ירחמיאל זצ"ל וכ"ק הרה"צ ר' משה זצ"ל בן הרב המגיד זצ"ל.

חיבר ספר 'זכרון שמואל', ובהסכמות הרה"ק מרדאמסק רבי יחזקאל הכהן כתב "ושמעתי מאיש אמת שסיפר לו הרה"ק זצלה"ה מצאנו שכאשר נסע להסתופף תחת צל קודש של הרה"ק זצלה"ה מאפטא ונסע דרך אוסטורבצא, והיה אצלו באוסטרובצא ושבת שמה בשב"ק ושיבח אותו לגאון מפורסם בצדקתו". שימש בכתר הרבנות בעיר אוסטורבצא חמשים שנה, ושם חלקת מחוקק ספון, נסתלק בער"ח תמוז תר"ז בן פ"ט שנים.

לזכר עולם יהיה צדיק

הגה"ק קלמינוס קלמן זיע"ע
בהרה"צ אהרן זצ"ל
בעל מאור ושמש
יא"צ א תמוז

לזכר עולם יהיה צדיק

רביה"ק יצחק צבי משה זיע"ע
בן רבינו אביגדור זיע"ע
מקראלי
נלב"ע ביום ד טבת תשעט

לע"נ

הבה"ח משה יהודה לייב ז"ל
בן יבלט"א
הר"ר אהרן שארף הי"ו
נלב"ע כג סיון תשעג